

Holtfa az erdőben

A fák életében is jelen van a pusztulás egy-egy gally, ág elhalásától kezdve a teljes fa kiszáradásáig vagy akár egész facsoportok kidőléséig. Bár gazdasági értéke csekély az elhalt fának, jellemző, hogy a fakitermelő brigádok ezek kitermelésével kezdik a munkát. Gazdasági racionalitás híján inkább az feltételezhető,

úgy ahogy otthon a kertben sem szeretnek elhalt fát látni, itt is az erdő szépítésének szándéka van a háttérben.

A holt fák kitermelése, vagy a fekvő holtfa olcsó pénzért való összegyűjtése azonban igencsak nagy kárt okoz az erdő életében. A holt fákhoz élőlények ezrei kötődnek: gombák serege bontja vissza a cellulózt, gazdagítva a termőréteget. A felváltó kéreg alatt lakik a fakus, vagy néhány denevér talál menedéket. Az elhalt ág rovarok szaporodó vagy lakhelye. A teljes elhalt fa, madarak táplálkozóhelye, vagy éppen a szorgos harkályok munkája révén fészkelőhelyek sokaságát nyújtja nemcsak madaraknak, hanem akár emlősöknek is. A harkályodvakban szívesen fészkelnek a cinkék, a kék galamb, vagy a pelék, denevérek is. Fura világlátása az embernek, hogy amíg téli vendégként szívesen látja a cinkéket, addig az erdei lakhelyét, az álló holtfát már, mint a természetbe nem illő, emberi szemet zavaró tényezőt eltávolítani igyekeznek. Vigyázzunk hát a holtfára, nélküle nem lehet teljes az erdő!

A hatósági eskü szövege a főerdőrök, erdőőrök és erdőkerülők esetében (1935-től)

Esküszöm a mindenható és mindentudó Jstenre, hogy a gondozásomra bízott erdőre, annak összes tartozékaira, vad- és halállományára, a törvényes védelem alá helyezett állatokra, természeti és történelmi emlékekre, valamint mindarra, ami törvényes természetvédelem alatt áll, hűséggel és lelkiismeretesen vigyázok; mindenről, amit gondozásomra bíznak, lelkiismeretesen számot adok; szolgálati kötelességemet a törvényeknek, rendeleteknek és szolgálati utasításomnak megfelelően pontosan teljesítem; a reámruházott jogosítványokkal nem élek vissza; a károkozókkal szemben a törvényes és szolgálati utasításaim szerint pártatlanul és igazságosan járok el, a károkozókat elűzőimnek bejelentem; soha senkit alaptalanul nem vádolok és mindenben a való igazsághoz tartom magam. Jsten engem úgy segíljen!"

1935. évi IV. törvénycikk

📍 Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Zempléni Tájéegység
📄 3916 Bodrogkeresztúr, Óvásártér u. 14.
☎ Magyar László +36-30/153-1617
@ info.anp@t-online.hu
🌐 www.anp.hu, anp.nemzetipark.gov.hu, bodrogzug.hu

Szerkesztette: Juhászné Türke Ildikó
Fotók: ANPI archívum
Nyomdai munkák: Garamond 91 Kft., Eger
Grafika, tördelés: Molnár Zoltán

Kiadja: Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
Felelős kiadó: Veress Balázs igazgató
Bodrogkeresztúr, 2020

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság vissza nem térítendő támogatásban részesült az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a Magyar Kormány által biztosított pályázati forrás keretében. A „Komplex élőhely-fejlesztés a Zempléni Tájéegység területén” (KEHOP-4.1.0-15-2016-00028) című projekt a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében valósul meg 2017 és 2021 között.

KINCSET ŐRZÜNK

TERMÉSZETVÉDELMI CÉLÚ
ERDŐKEZELÉS GAZDÁLKODÓKNAK

Az ember és az erdő

Az ember és az erdő kapcsolata a teremtésünk idejétől fogva állandóan változott. Előbb az erdő otthonunk volt, élelmet adott és az erdőhöz alkalmazkodott az ember. Miután lett eszközünk az erdőt saját igényeinkhez alakítani, egyre kevésbé figyeltünk rá, hogy az erdő tud-e alkalmazkodni hozzánk.

Amikor megismertük az erdőt, már elhagyni készültünk, majd lassan elfelejtettük az addigi tudásunkat. Már nem tudjuk, hogy az erdő nemcsak fák összessége, hanem az erdő része a bomló avar, a gombák szerteágazó hálózata, a füvek, a rovarok, madarak sokasága, vagy a nagyragadozók jelenléte. Ismerjük a fák ipari felhasználhatóságát, de elfelejtettük a növények gyógyhatásait és nem értjük miért kell gomba vagy rovar az erdőbe. Legtöbbjük hiányát észre sem vesszük, vagy éppen örülünk neki: nem csíp meg a darázs, nem kell félnünk a hiúztól, a farkas nem riasztja el az asznapra tervezett vadász-szákmányunkat és ha végleg eltűnik egy-egy növény, vagy apró bogár, az a mi szemmagasságunkból nem is látszik. Engedjük tehát vissza magunkat az édenkertbe és halljuk meg a teremtéstörténet igéjét: „Fogta tehát az ÚRisten az embert, és elhelyezte az Éden kertjében, hogy művelje és őrizze azt.”

Ne csak műveljük tehát az édenkertünket, hanem szerezzük vissza sokszínűségét és őrizzük is meg azt!

Az állományszerkezeti változatosság és az elegység

Hagyományos erdészeti mutatóinkkal az állomány szerkezetét néhány számmal tudjuk jellemezni: átlagos kor, átlagátmérő, átlagmagasság, a záródás vagy éppen a körlapösszeg átlaga. Ahogyan az ember, úgy az erdő is több, mint átlagok sokasága. A természetes erdő ismerve, hogy viszonylag kis területen – akár néhány tíz, de jellemzően néhány száz méteren – belül megtalálható benne az adott társulásra jellemző fa- és cserjefajok sokasága, azok csemetéi, fiatal, középkorú és idős egyedei vagy éppen holt maradványai. Ez az állományszerkezet adhatja a valódi erdő gerincét, stabilitást biztosít neki, óvja a természeti erők káraitól vagy egy-egy elszaporodó rovar rágásától. Így lesz élővé a televény, ez ad keretet az állatvilág otthonának. Ezért fontos, hogy ne az átlagos kritériumoknak megfelelő erdőt neveljünk, a leírásnak megfelelő néhány fafajjal, az átlagos átmérőjű fák sokaságával, majd vágjuk le az átlagos vágásérettségi kort elérve, egyszerre. Becsüljük meg az elegyfákat, az erdő alsóbb szintjeiben élő felnövekvő fiatalabb generációkat és tiszteljük az időseket. Ezzel a szemlélettel nevelve az erdő is gyakrabban és sokáig ad megfelelő faanyagot és nemcsak nekünk biztosít gyors anyagi jövedelmet, hanem gyermekeinknek, unokáinknak is rendszeres és tartalékolható javadalmat ad.

Az idős fák, hagyásfacsoportok szerepe az erdő életében

Az erdő életében meghatározó szerepet töltenek be az idősebb fák. Előbb terméseikkel biztosítják az erdő állandó megújulását, majd méretük-nél fogva bőséges élőhelyet jelentenek az erdő további élőlényeknek. Fajok sokaságai kötődnek a nagyméretű fákhöz: gyökereiken gombák élnek, törzsükben fejlődhet a nagy hőscincér vagy a szarvasbogár, kérgük, odvuk oltalmában denevérek pihennek, hatalmas ágaik karjában ringatják a fekete gólya vagy a sasok fészkeiket. Ha egy-egy erdőrészleten belül nagyobb foltokban hagyunk érintetlenül idősebb facsoportokat, azok aljnövényzete, cserjeszintje idős fái biztos menedéket nyújtanak a környék élővilágának. Hagyásfacsoportok kijelölésénél érdemes gondolni az erdőben sétáló – nem erdész végzettségű – nagyközönségre is: számukra egy gyönyörűen sikerült végvágásos felújítás csemetéi nem jelentenek erdőt, azt tarvágásként azonosítják.

